GJMC S4 02(MP)
Exam.Code : JMM4A/JME4A/JMP4A

সংবাদ মাধ্যম আইন আৰু নীতি

চতুর্থ ষাণ্মাসিক

সাংবাদিকতা আৰু গণসংযোগ

খণ্ড ঃ ২

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

(১) অধ্যাপক কে.ভি. নাগৰাজ, প্ৰাক্তন অধ্যাপক, গণসংযোগ বিভাগ, মিজোৰাম বিশ্ববিদ্যালয়
(২) অধ্যাপক অভিজিত বৰা, মুৰব্বী, গণসংযোগ আৰু সাংবাদিকতা বিভাগ,তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়
(৩) অধ্যাপক খ কাবি, মুৰব্বী, গণসংযোগ বিভাগ, ৰাজীৱ গান্ধী বিশ্ববিদ্যালয়, অৰুণাচল প্ৰদেশ
(৪) ড° অংকুৰণ দত্ত, সহযোগী অধ্যাপক তথা মুৰব্বী, সংযোগ আৰু সাংবাদিকতা বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

সমন্বয়ৰক্ষী ঃ ড° তৃষা দুৱৰা বৰুৱা, সহকাৰী অধ্যাপিকা আৰু ড° জুৰি হাজৰিকা, সহকাৰী অধ্যাপিকা, ভূপেন হাজৰিকা গণসংযোগ সত্ৰ, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্ৰস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	*অৱিহণা যোগাইছে*	*ভাষান্তৰকাৰী*
৮,৯	নিলোৎপল ডেকা , গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়	হিৰণ্য কুমাৰ শৰ্মা (অধ্যায় ৭) ড° নিভাৰাণী ফুকন (অধ্যায় ৯)
১০,১২,১৩,১৪	শিৱজ্যোতি দাস বৰুৱা নাগালেণ্ড বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ড° তৃষা দুৱৰা বৰুৱা, কৃ কা স ৰা মু বি	ৰেখা গগৈ আৰু বিতু গগৈ (অধ্যায় ১০)
১১,১৫	ড° মাছুংৱাংলিউ কামেই	পংকজ কলিতা (অধ্যায় ১১) ৰূপাঞ্জলি চেতিয়া (অধ্যায় ১২,১৩) ভাস্কৰজ্যোতি আচার্য (অধ্যায় ১৪) গীতাঞ্জলি মেধি (অধ্যায় ১৫)

সম্পাদনা ঃ

বিষয়বস্তু ঃ অধ্যাপক পার্থ চেটাৰ্জী প্ৰাক্তন মুৰব্বী, গণসংযোগ বিভাগ আৰু ডীন (অৱসৰপ্ৰাপ্ত), অসম বিশ্ববিদ্যালয়, শিলচৰ

ভাষা সম্পাদনা ঃ ড° তৃষা দুৱৰা বৰুৱা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ ড° তৃষা দুৱৰা বৰুৱা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্ৰথম প্ৰকাশ ঃ ডিচেম্বৰ, ২০১৮

This Self Learning Material (SLM) of the Krishna Kanta Handiqui State Open University is made available under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-Share Alike 4.0 License (international) : http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্ৰিত আৰু প্ৰকাশিত।

মুখ্য কাৰ্যালয় ঃ পাটগাঁও, ৰাণীগেট, গুৱাহাটী-৭৮১ ০১৭; Web : www.kkhsou.in/web_new

উপ-মুখ্য কাৰ্যালয় ঃ হাউচফেড কমপ্লেক্স, দিচপুৰ, গুৱাহাটী-৭৮১ ০০৬

এই শিক্ষণ সামগ্ৰী প্ৰস্তুতিৰ বাবে আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
নতুন দিল্লীৰ দূৰ শিক্ষা সংস্থা, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ৮ ঃ সংবাদ মাধ্যমৰ স্ব-নিয়ন্ত্রণ **১৩০-১৪৭**

স্ব-নিয়ন্ত্রণ; সংবাদ মাধ্যমৰ স্ব-নিয়ন্ত্রণ; সংবাদ কর্মীসকলৰ বাবে বিভিন্ন সংস্থাৰ আচৰণবিধি; ভাৰতৰ এডিট'চ গীল্ড; অখিল ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সম্পাদকৰ সম্মিলন (AINEC) ; ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সমাজ (INS), ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সমাজৰ উদ্দেশ্য আৰু প্রশাসন, ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সমাজৰ কার্যাৱলী

অধ্যায় ৯ ঃ বৈদ্যুতিক মাধ্যম আৰু নীতি **১৪৮-১৭১**

ষ্টিং অভিযানঃ সংজ্ঞা, ষ্টিং অভিযানৰ অনুশীলন, ষ্টিং অভিযানৰ ন্যায়িক দিশ, ষ্টিং অভিযানৰ নৈতিক দিশ; অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ; দূৰদর্শন আৰু ব্যক্তিগত টি ভি ছেনেলবোৰৰ নীতি সংহিতা; সম্প্রচাৰ বিষয়ক ওজৰ-আপত্তি নিষ্পত্তিকাৰী পৰিষদ, সংবাদ সম্প্রচাৰকৰ সংস্থা

অধ্যায় ১০ ঃ ভাৰতত বৈদ্যুতিক মাধ্যমৰ বাবে থকা আইন **১৭২-১৯৩**

অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ'ক নিয়ন্ত্রণকাৰী সম্প্রচাৰ সংহিতা; ভাৰতত বৈদ্যুতিক মাধ্যম আইন ঃ ভাৰতীয় টেলিগ্রাফ আইন,১৮৮৫, ভাৰতীয় অনাতাঁৰ টেলিগ্রাফ আইন,১৯৩৩, ভাৰতীয় টেলিসংযোগ নিয়ন্ত্রণ প্রাধিকৰণ আইন, ১৯৯৭, চিনেমাটোগ্রাফ আইন, ১৯৫২, প্রসাৰ ভাৰতী (ভাৰতীয় সম্প্রচাৰ নিগম) আইন, ১৯৯০, কেবল্ টেলিভিছন নেটৱর্'ৰ্ক নিয়ন্ত্রণ আইন, ১৯৯৫, ১৯৯৭ চনৰ সম্প্রচাৰ বিধেয়ক, কেবল্ টেলিভিছন নেটৱর্'ৰ্ক (নিয়ন্ত্রণ) সংশোধন আইন, ২০০২, সম্প্রচাৰ সেৱা নিয়ন্ত্রণ বিধেয়ক, ২০০৬

অধ্যায় ১১ ঃ ফটো সাংবাদিকতাৰ নীতি **১৯৪-২০৩**

ফটো সাংবাদিকতাৰ নীতিৰ গুৰুত্ব; ফটোৰ সৈতে কাম কৰা সাংবাদিকৰ বাবে থকা দিক্ নির্দেশাৱলী

অধ্যায় ১২ ঃ সংবাদ মাধ্যম নীতি আৰু আইন **২০৪-২১৮**

মানহানি ঃ মানহানিৰ প্রকাৰ, মানহানি আৰু আইন, মানহানিৰ গোচৰত জড়িত বিভিন্ন ব্যক্তিৰ দায়িত্ব, আদালত কক্ষৰ সংবাদ প্রতিবেদন প্রস্তুতকৰণ, প্রতিলিপি স্বত্ব, উৎসৰ সুৰক্ষা

অধ্যায় ১৩ঃ জনসম্পর্ক আৰু বিজ্ঞাপনৰ নীতি **২১৯-২৩৭**

জনসম্পর্ক ৰক্ষাত নীতিৰ গুৰুত্ব; জন সম্পর্ক ৰক্ষাৰ বৃত্তিৰ বাবে থকা নীতি সংহিতা; আভ্যন্তৰীণ জনসম্পর্ক; নৈতিক সিদ্ধান্ত গ্রহণত সাংগঠনিক সংৰচনাৰ প্রভাৱ; বিজ্ঞাপন সংহিতা আৰু নীতি; বিজ্ঞাপন দাতাৰ বাবে থকা নীতি সংহিতা; ভাৰতীয় বিজ্ঞাপন মান নির্ধাৰক পৰিষদ

অধ্যায় ১৪ ঃ অনলাইন সাংবাদিকতাৰ নীতিসমূহ **২৩৮-২৫৯**

চাইবাৰ স্পেচত গোপনীয়তা; সাংবাদিক আৰু ৱেব প্রযুক্তি; অনলাইন সাংবাদিকতাৰ নৈতিক প্রত্যাহ্বানসমূহ- তথ্য সংগ্রহ, সংবাদ প্রস্তুতকৰণ, অনলাইন তথ্য উপস্থাপন আৰু বিতৰণ; অনলাইন সংবাদ মাধ্যমৰ সাংগঠনিক সংৰচনা আৰু সংযোগ; সংবাদ মাধ্যম সমধর্মিতাৰ সামাজিক সমস্যা, বিশ্বজনীন সংযোগ

অধ্যায় ১৫ ঃ স্বাধীনতাৰ ধাৰণা **২৬০-২৭৩**

সংবাদ মাধ্যমৰ স্বাধীনতা আৰু ৰাজনৈতিক আদর্শ; উদাৰনৈতিক দৃষ্টিভংগী; সংবাদ মাধ্যমৰ ৰাজনৈতিক অর্থনীতি

খণ্ড পৰিচয় ঃ

'সংবাদ মাধ্যম আইন আৰু নীতি' শীৰ্ষক পাঠ্যবিষয়টোৰ এইটো হ'ল দ্বিতীয় খণ্ড। এই খণ্ডত ৮টা অধ্যায় আছে। অষ্টম অধ্যায়ত আলোচনা কৰা প্ৰধান বিষয় দুটা হ'ল 'স্ব-নিয়ন্ত্ৰণ' আৰু 'সংবাদ মাধ্যমৰ স্ব-নিয়ন্ত্ৰণ'। এই অধ্যায়টো পঢ়ি আপুনি বিভিন্ন দেশৰ সংবাদ মাধ্যমৰ সৈতে জড়িত ব্যক্তিসকলৰ বাবে বৰ্তমান প্ৰচলিত হৈ থকা অনুশীলন সংহিতা আৰু আচাৰ সংহিতাৰ বিষয়ে সংক্ষিপ্ত ৰূপত জানিব পাৰিব। ইয়াৰ উপৰি অধ্যায়টোত ভাৰতীয় এডিটৰ্চ গীল্ড, অখিল ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সম্পাদকৰ সন্মিলন (AINEC) আৰু ভাৰতীয় বাতৰিকাকত সমাজ (INS)ৰ দৰে বিভিন্ন ভাৰতীয় সংবাদ প্ৰতিষ্ঠানৰ আচাৰ সংহিতাৰ বিষয়েও আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায়টোত এই প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ উদ্দেশ্য, প্ৰশাসন আৰু কাৰ্যাৱলীও বৰ্ণনা কৰা হৈছে। নৱম অধ্যায়ত ষ্টিং অভিযানৰ ধাৰণাটো বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে। ষ্টিং অভিযানৰ ন্যায়িক আৰু নীতিগত দিশৰ লগতে অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ', দূৰদৰ্শন আৰু ব্যক্তিগত টিভি ছেনেলবোৰৰ বাবে থকা নীতি সংহিতাবোৰৰ আলোচনা হ'ল অধ্যায়টোত স্থান পোৱা আন কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। অধ্যায়টো পঢ়ি আপুনি সংবাদৰ বাহিৰে অন্য অনুষ্ঠান সম্প্ৰচাৰ কৰা (non-news) টেলিভিছন ছেনেলবোৰৰ বাবে এটা 'স্ব-নিয়ন্ত্ৰক ব্যৱস্থা' ৰূপে কাম কৰা 'সম্প্ৰচাৰিত বিষয় সম্পৰ্কীয় ওজৰ- আপত্তি নিষ্পত্তিকাৰী পৰিষদ (BCCC)ৰ ধাৰণাটোও স্পষ্টকৈ বুজি পাব। ইয়াত পৰিষদৰ ভূমিকা, সংৰচনা আৰু ওজৰ- আপত্তি দাখিল কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়া সম্পৰ্কে বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায়টোত আলোচনা কৰা আন এটা বিষয় হ'ল সংবাদ সম্প্ৰচাৰক সংস্থা (NBA)ৰ উদ্দেশ্য, সংৰচনা আৰু ওজৰ-আপত্তি দাখিল তথা নিষ্পত্তি প্ৰক্ৰিয়া। এই সংস্থাটোৱে ভাৰতত সংবাদ আৰু সাময়িক প্ৰসংগবোৰৰ সম্প্ৰচাৰৰ ক্ষেত্ৰখনত এক সন্মিলিত কণ্ঠৰ ভূমিকা পালন কৰে। দশম অধ্যায়টো পঢ়ি আপুনি অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ', দূৰদৰ্শন আৰু অন্য কেবল্ টেলিভিছন ছেনেলবোৰৰ বাবে থকা বিভিন্ন সংহিতা আৰু দিক্ নিৰ্দেশাৱলীৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। অধ্যায়টোত ভাৰতৰ বৈদ্যুতিক সংবাদ মাধ্যমৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন আইনৰ বিষয়েও আলোচনা কৰা হৈছে। একাদশ অধ্যায়টোত ফটো সাংবাদিকতাৰ ক্ষেত্ৰখনত নীতিশাস্ত্ৰৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰাৰ লগতে আলোচচিত্ৰৰ সৈতে কাম কৰা সাংবাদিকসকলৰ বাবে থকা দিক্ নিৰ্দেশাৱলীসমূহো বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। দ্বাদশ অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ কেন্দ্ৰীয় বিষয় হ'ল মানহানিৰ ধাৰণা, ইয়াৰ প্ৰকাৰ, আদালত কক্ষৰ সংবাদ প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুতকৰণৰ মৌলিক কথাবোৰ, প্ৰতিলিপি স্বত্ব আৰু সংবাদ উৎসক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা। ত্ৰয়োদশ অধ্যায়টো পঢ়ি আপুনি জনসম্পৰ্ক আৰু বিজ্ঞাপন ক্ষেত্ৰ দুখনত নীতিৰ গুৰুত্ব বুজি পাব। জনসম্পৰ্ক ৰক্ষা আৰু বিজ্ঞাপন প্ৰচাৰৰ সময়ত মানি চলা বিভিন্ন নীতি সংহিতাৰ বিষয়েও অধ্যায়টোত আলোচনা কৰা হৈছে। চতুৰ্দশ অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ মূল বিষয় হ'ল অনলাইন সাংবাদিকতাৰ ক্ষেত্ৰখনত নীতিশাস্ত্ৰৰ ভূমিকা। তথ্য সংগ্ৰহ, সংবাদ প্ৰস্তুতকৰণ, অনলাইন তথ্য উপস্থাপন আৰু বিতৰণত কোনবোৰ নীতি পালন কৰা হয় সেয়া আপুনি অধ্যায়টো পঢ়ি গম পাব। পাঠ্যবিষয়ৰ দ্বিতীয় খণ্ডৰ শেষ অধ্যায়টোত সংবাদ মাধ্যম স্বাধীনতাৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে। অধ্যায়টোত বিভিন্ন ৰাজনৈতিক আদৰ্শ, সংবাদ মাধ্যম স্বাধীনতাৰ উদাৰনৈতিক দৃষ্টিভংগী আৰু ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক অৰ্থনীতিৰ আলোচনাও সামৰি লোৱা হৈছে।

***